

۲۴
ص
بسم الله الرحمن الرحيم

برگزیده

توابع الاحمال
و عقبات الاحمال

محمد بن علی بن بابویه

«شیخ صدوق (ره)»

سرشناسه: ابن بابویه، محمد بن علی - ۳۸۱۳۱۱ق
 عنوان قرارداد: ثواب الاعمال و عقاب الاعمال، فارسی، برگزیده
 عنوان و نام پدید آور: برگزیده ثواب و الاعمال و عقاب الاعمال/محمد بن
 علی بن بابویه معروف به شیخ صدوق، ترجمه صادق حسن زاده
 مشخصات نشر: ارمغان طوبی ۱۳۹۳
 مشخصات ظاهری: ۲۴۰ ص شابک: ۸-۳۵-۵۱۶۳-۶۰۰-۹۷۸-۶۰۰
 وضعیت فهرست نویسی: فیبا
 شناسه افزوده: حسن زاده، صادق، ۱۳۴۲ مترجم

برگزیده

ناشر: انتشارات ارمغان طوبی
 ناظر چاپ علی حاجی تقی
 شمارگان: ۱۰۰۰ جلد
 چاپ اول ۱۳۹۳
 چاپخانه: بعثت
 قیمت: ۶۵۰۰ تومان

© کلیه حقوق تالیف، طراحی و صفحه آرایی محفوظ و مربوط به انتشارات
 ارمغان طوبی بوده و هر گونه برداشت از موارد فوق ممنوع بوده و پیگرد قانونی دارد.

فهرست مطالب

مقدمه.....	۱۳
فصل اول.....	۱۷
ثواب الاعمال.....	۱۷
ذکر لاله الا الله.....	۱۹
ذکر سبحان الله والحمد لله و لاله الا الله والله اكبر.....	۲۵
وضو و تجاید وضو.....	۲۷
مسواک زدن.....	۲۸
حرمت مسجد.....	۲۹
وضو قبل از خواب.....	۳۰
حیای چشم.....	۳۰
گیاه خطمی.....	۳۰
ناخن گرفتن.....	۳۱
کمال حقیقت های ایمان.....	۳۲
سلاح مومن.....	۳۳
مسجد.....	۳۳
مواظبت بر اوقات نماز.....	۳۴
نوافل.....	۳۵
نماز در مسجد الحرام.....	۳۵
جارو کردن مسجد.....	۳۸
اذان گفتن.....	۳۸

۳۹.....	سجده
۳۹.....	وقت نماز صبح
۴۰.....	جمعه رمضان
۴۱.....	عطر در نماز
۴۱.....	نماز متأهل
۴۱.....	نماز شب
۴۳.....	نماز غفيله
۴۴.....	تعقیبات نماز
۴۶.....	زکات
۴۷.....	حج و عمره
۴۹.....	روزه دار
۵۰.....	ماه رجب
۵۱.....	ماه شعبان
۵۲.....	ماه رمضان
۵۲.....	زنده داری شب عید
۵۳.....	دحوالارض
۵۴.....	روزه مستحبی
۵۶.....	زیارت قبر امام حسین علیه السلام
۵۸.....	زیارت قبر سایر امامان علیهم السلام
۵۹.....	زیارت قبر حضرت معصومه علیها السلام
۶۰.....	زیارت حضرت عبد العظیم حسنی علیه السلام
۶۰.....	زیارت دوستان ائمه علیهم السلام
۶۱.....	قرآن و اهل قرآن
۶۳.....	سوره حمد

۶۳	سوره بقره و آل عمران
۶۴	سوره نساء
۶۴	سوره انعام
۶۵	سوره اعراف
۶۶	سوره انفال و توبه
۶۶	سوره یونس
۶۷	سوره نحل
۶۷	سوره بنی اسرائیل
۶۸	آیه اخر سوره کهف
۶۸	سوره کهف
۶۹	سوره شکو و زلم
۶۹	سوره لقمان
۷۰	سوره سجده
۷۰	سوره سبأ و فاطر
۷۱	سوره یسی
۷۴	سوره ذاریات
۷۴	سوره طور
۷۴	سوره نجم
۷۵	سوره قمر
۷۵	سوره الرحمن
۷۶	سوره واقعه
۷۸	سوره ملک
۷۸	سوره ن والقلم
۷۹	سوره الحاقه

۷۹	سوره معارج
۸۰	سوره نوح
۸۰	سوره جن
۸۱	سوره مزمل
۸۱	سوره مدثر
۸۲	سوره قیامت
۸۳	سوره انسان
۸۳	سوره مرسلات - نباء - نازعات
۸۴	سوره طارق
۸۴	سوره علی
۸۵	سوره غاشیه
۸۵	سوره فجر
۸۶	سوره ماعون
۸۷	سوره کافرون - توحید
۸۹	آموزگار نیکی
۸۹	جوینده دانش
۹۱	همنشینی با دینداران
۹۱	کارنیک
۹۲	سخن حق
۹۲	سنت نیک
۹۳	عمل به دانسته ها
۹۳	حفظ آبرو - خودداری از خشم
۹۴	ورود بی حساب به بهشت
۹۴	کوچک نشمردن نیکی و بدی

۹۵	حفظ حدیث
۹۵	ترک گناه
۹۶	شاد نمودن مومن
۹۷	زدودن اندوه مومن
۹۸	قرض دادن
۹۹	صدقه
۱۰۲	یاری کردن مومن
۱۰۳	آشتی دادن مردم
۱۰۴	ارج نهادن برادر مسلمان
۱۰۴	یاری زائر مسلمان
۱۰۵	ارزش صلوات
۱۰۷	تسلط بر خویش
۱۰۸	امر به معروف ونهی از منکر
۱۰۸	دعا
۱۰۹	ذکر لا حول ولا قوه الا بالله
۱۱۰	تسبیحات حضرت زهرا سلام الله علیها
۱۱۱	خاموشی
۱۱۱	استغفار
۱۱۴	نیکی مومن
۱۱۴	دستاویزهای ایمان
۱۱۴	جان سپاری در غربت
۱۱۵	نیکی به مومن
۱۱۵	نیکی درنهمان
۱۱۶	توبه

۱۱۶	مبارزه با نفس
۱۱۷	سپاس بر نعمت
۱۱۷	اهل نیکی در دنیا و آخرت
۱۱۸	دوستی خدا و مردم
۱۱۹	نگاهداری زبان
۱۱۹	یاری برادر مومن
۱۲۰	مهرورزی با برادران
۱۲۰	خشنودی خدا
۱۲۰	برپایی مجالس اهل بیت علیهم السلام
۱۲۱	دوستی اهل بیت علیهم السلام
۱۲۱	بر آوردن نیاز مسلمان
۱۲۲	گرامی داشتن پیر
۱۲۲	جهاد و پیکار در راه خدا
۱۲۴	تب کردن و شکیبایی بر بیماری
۱۲۶	عیادت بیمار
۱۲۶	دل داری مصیبت دیده
۱۲۸	نوازش یتیم
۱۳۰	احوال مومن بعد از مرگ
۱۳۲	دوست داشتن فرزند
۱۳۲	شاد کردن اهل خانه
۱۳۳	فرزند پسر و دختر
۱۳۵	حاجب الآمال
۱۳۷	نهی عبادت از راه غیر فرمان الهی

۱۳۷.....	غفلت
۱۳۸.....	دشمنی با اهل بیت علیهم السلام
۱۳۹.....	عدم آگاهی به حق اهل بیت علیهم السلام
۱۴۲.....	عدم شناخت امام زمان
۱۴۳.....	فرمان بردن از پیشوای ستم پیشه
۱۴۴.....	زهبری برقوم
۱۴۴.....	صلوان نفرستادن بر پیامبر صلی الله علیه وآله وسلم
۱۴۵.....	دشمنی با آل محمد صلی الله علیه وآله وسلم
۱۴۶.....	دشمنی با شیعیان
۱۴۸.....	انکار علی علیه السلام
۱۴۹.....	قاتل امام حسین علیه السلام
۱۵۰.....	ستم - قطع رحم - دروغ
۱۵۱.....	تکبر ورزان
۱۵۴.....	ادب نکردن گنهکار
۱۵۴.....	گواهی دروغ
۱۵۷.....	سوگند دروغ
۱۵۸.....	سبک شمردن نماز
۱۶۰.....	گناهان کبیره
۱۶۱.....	خوردن مال یتیم
۱۶۲.....	نپرداختن زکات
۱۶۳.....	نگرفتن روزه به عمد
۱۶۳.....	ترک حج
۱۶۴.....	زبان
۱۶۵.....	ترک سوره توحید

۱۶۶		فراموش کردن سوره ای از قرآن
۱۶۶		خوار شمردن مومن
۱۶۷		یاری نکردن مومن
۱۶۷		طعنه به مومن
۱۶۸		بردن آبروی مومن
۱۶۸		برآورده نساختن نیاز مومن
۱۶۹		گستاخی و بی پروایی برگناه
۱۷۰		قصد گناه
۱۷۰		کار برای غیر خدا
۱۷۱		خیانت - دزدی - شرابخواری - زنا
۱۷۴		اشاعه شنی
۱۷۵		یاری نکردن برادر مسلمان
۱۷۵		بی تفاوتی نسبت به نیاز مومنان
۱۷۶		خوار ساختن مومن
۱۷۸		دشمنی و خیانت به یکدیگر
۱۸۲		نافرمانی خدا
۱۸۴		دانشمند تبهکارو
۱۸۵		دوستداری دنیا و پرستش طاغوت
۱۸۷		فخر فروشی
۱۸۷		ترک امر به معروف و نهی از منکر
۱۸۸		خشم خدا و نیامدن عذاب
۱۸۸		تردید در دین و گناه
۱۸۹		عطرزدن برای غیر شوهر
۱۸۹		یاری نکردن اهل بیت علیهم السلام

۱۹۱	 رعایت نکردن عدالت
۱۹۱	 تباه ساختن کار مسلمان
۱۹۱	 ستم پیشگان و یاران آنها
۱۹۲	 حد همجنس بازان
۱۹۳	 دروغ بستن به خدا و پیامبر صلی الله علیه و آله وسلم
۱۹۳	 دورویی و دوزبانی
۱۹۴	 نسبت کفر به مومن
۱۹۵	 نیرنگ به مسلمان
۱۹۵	 ستم و ظلم
۱۹۸	 غضب دارایی مومن
۱۹۹	 ستم بر مرد
۲۰۲	 گدایی
۲۰۳	 خودکشی
۲۰۳	 قتل عمد
۲۰۵	 همکاری در قتل مومن
۲۰۷	 آخرین نعلای رسول اکرم صلی الله علیه و آله وسلم
.....	

مقدمه

محمد بن علی بن بابویه معروف به «شیخ صدوق»^۱ حدود سال ۳۰۵ هـ. ق در شهر مقدس قم چشم به جهان گشود و در سال ۳۸۱ هـ. ق در شهر ری چشم از جهان فرو بست و در همان شهر به خاک سپرده شد که امروز معروف به «ابن بابویه» است و از زیارتگاه‌های معروف ایران به شمار می‌آید و مورد توجه شیعیان می‌باشد.

شیخ صدوق^۲ یکی از نامورترین محققان و محدثان تاریخ تشیع است که پژوهش‌های ارزشمند و نوشته‌های ماندگارش ابرهای تیره را از افق مکتب تشیع برکنار ساخته و چهره واقعی و تابان آن را بر همگان نمایانده است. آن بزرگوار محدثی عظیم‌الشان و جلیل‌القدری بود که عمر گرانقدرش را در راه معرفی مکتب تشیع سپری کرد و در این راستا به روشنگری پرداخت و موفقیت‌های بسیاری نصیبش شد و شاگردان افتخارآمیزی چون جاسع داد که یکی از آنها شیخ مفید بود.

پدرش علی بن بابویه از اصحاب امام حسن عسکری^۳ و درک کنندگان عصر غیبت صغری^۴ به شمار می‌آید و مورد اعتماد و توثیق خاص امام حسن عسکری^۵ قرار گرفته بود و در میان علمای قرن سوم و چهارم هجری از جایگاه ویژه‌ای برخوردار بود. این فقیه نامدار در شهر قم چشم از جهان فرو بست و در آنجا به خاک سپرده شد. آرامگاه ایشان در نزدیکی حرم مطهر حضرت معصومه سلام الله علیها در خیابان چهارمردان واقع شده است.

شیخ صدوق^۶ از حدود دویست و پنجاه استاد بهره علمی برده و افزون بر آنان از هفتاد محدث دیگر نیز حدیث نقل کرده است. و آمار باره شاگردان ایشان باید گفت خیلی‌ها از محضر ایشان بهره‌مند شده‌اند که در بعضی از کتاب‌ها نام بیست و هشت نفر آنان را که معروف بوده‌اند نوشته‌اند^۷ که ما هشت نفر از آنها را معرفی می‌کنیم:

۱. ر. ک: مقدمه الامالی، چاپ مؤسسة البعثة، قم.

۱- شیخ مفید ۲- حسین بن علی (برادر شیخ صدوق) ۳- خَرَزَاز قمی (مؤلف کفایة الأثر) ۴- علی بن احمد (پدر شیخ نجاشی) ۵- حسن غضائری عرجعفر بن حسین قمی (استاد شیخ طوسی) ۷- حسن بن حسین قمی (برادرزاده شیخ صدوق) ۸- ابو جعفر محمد دوریستی.

اما تألیفات شیخ صدوق رحمه الله که حدود سیصد اثر برای ایشان بر شمرده اند بسیار پر محتوا و ابتکاری و متنوع است و آنچه که درباره آثار شیخ صدوق باید مورد بررسی قرار گیرد این نکته است که کدامیک از آن آثار سیصدگانه اکنون موجود است و کدامیک دستخوش حوادث روزگار شده و اثری از آنها نیست و همچنین کتابهایی که منسوب به ایشان است تا چه حد انتساب آنها درست می باشد. آیا همه کتابهای موجود از شیخ صدوق چاپ شده یا هنوز بعضی از آنها خطی است و به زیور طبع آراسته نشده است؟

در پاسخ باید گفت که برخی از آنها چاپ شده و برخی مفقود الاثر است و بعضی نیز خطی است و انتساب بعضی از کتابها به ایشان غلط است.

آثار چاپی شیخ صدوق عبارتند از: الاعتقادات، الأمالی، التوحید، ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، علی الشرائع، عیون اخبار الرضا، کمال الدین و تمام النعمة، معانی الأخبار، من لا یحضر الفقه، صفات الشیعه، فضائل الشیعه، المقنع، الهدایة و فضائل الأشهر الثلاثة. همه این کتابها جز سه کتاب اخیر (المقنع، الهدایة و فضائل الأشهر الثلاثة) به زبان فارسی ترجمه و چاپ شده اند.

کتاب ارزنده ثواب الأعمال و عقاب الأعمال که ترجمه روان و سلیس آن اکنون در دسترس خوانندگان گرامی و شیفتگان سخنان معصومین علیهم السلام قرار می گیرد یکی از مهمترین و معروف ترین کتابهای حدیثی شیعه به شمار می آید. این کتاب در ترغیب مردم به کسب فضائل اخلاقی و انجام واجبات و مستحبات و فرو نهادن محرمات و مکروهات، نقش به سزایی دارد و هر مسلمانی با خواندن آن یک نوع شیفتگی نسبت به وظائف اسلامی در خود احساس می کند و شور و حال خاصی برای عمل گرایی در خود می یابد و همین

ویژگی برای ارزنده بودن یک کتاب و موفقیت نویسنده آن بس است. البته ذکر ثواب و پاداش برای تشویق مردم به انجام دادن واجبات و مستحبات شیوه قرآنی است که خود خداوند متعال در قرآن آن روش را در پیش گرفته و نعمت‌های بی‌شمار برای اعمال نیک انسان ذکر کرده است و در روایات نیز این شیوه دنبال شده است. ولی برخی از افراد از شنیدن ثواب‌های بی‌حد و حصر بهشتی شگفت زده می‌شوند و می‌پرسند مگر انسان چقدر توانایی خوردن و نوشیدن و دیگر لذت‌ها را دارد که برای یک کار کوچک میلیون‌ها ظرف غذا و میلیون‌ها حوری در اختیار خواهند گذاشت؟! آیا چنین امکاناتی در آن دنیا امکان‌پذیر است؟ بر فرض امکان‌پذیر باشد، آیا برای یک عمل نیک ناچیز مثل آب دادن یا دو رکعت نماز خواندن این همه نعمت و پاداش نصیب انسان می‌شود و اصولاً با این همه نعمت چه باید کرد و به چه دردی می‌خورد؟ در پاسخ این عزیزان باید گفت: نظام حاکم بر آن دنیا را نباید با این جهان مقایسه کنیم، هر بنظر که اگر نیازها و توانایی‌های بچه در شکم مادر که برای او دنیای زیبایی است با این دنیا سنجیده شود و برای او از وسعت این دنیا و لذت‌ها و نیازهای گوناگون آن کفه شود هرگز باور نمی‌کند و آن را به باد تمسخر می‌گیرد و آن را دروغ می‌پندارد و حتی قدم به این دنیا نهاد می‌بیند نیازهایش بسیار گسترده و پایان‌ناپذیر است.

اگر این دنیا را با بهشت مقایسه کنیم همان برداشت بچه در چنان مادر برای ما نیز رخ خواهد داد. مرحوم علامه طباطبائی در این خصوص می‌فرماید: «نظام عالم آخرت یقیناً با نظام این عالم فرق می‌کند. مثلاً انسان در دنیا پس از غذا خوردن سیر می‌شود و گنجایش خوردن چیز دیگر را ندارد و اگر بخورد می‌ترکد، ولی در آن جهان هر قدر بخورد سیر نمی‌شود و لذت‌های دیگر از قبیل جماع و غیره نیز، به این صورت است»^۱.

امّا درباره پاداش بزرگ برای کار نیک ناچیز و کوچک، باید گفت: ملاک پاداش دادن، خلوص نیت است و اگر کسی خالصانه و یکدلانه کاری را انجام دهد، هر

چند آن کار در نظرها ناچیز و پیش پا افتاده باشد، خداوند پاداش بزرگ که شگفتی ما را بر می انگیزاند نصیب او خواهد ساخت. لذا نباید از ذکر این پاداش‌ها تعجب بکنیم و این احادیث را جعلی بپنداریم؛ زیرا معیار الهی با معیارهای ما فرسنگ‌ها فاصله دارد. اما در پاسخ به این که ما در آخرت پاداش‌ها و ثواب‌های بی حد و حصر خواهیم داشت، باید گفت: حفظ آن پاداش‌ها بسیار مشکل است. چه بسا پاداش‌هایی که با یک تهمت یا غیبت یا دروغ، از بین می‌روند و یا خدای ناکرده دستخوش خبط اعمال می‌گردند. در احادیث نیز به این نکته‌ها توجه داده شده است، چنانکه رسول خدا ﷺ فرمود: هر که سُبحَانَ اللَّهِ بگوید، خداوند درختی در بهشت برایش می‌کارد. مردی از قریش برخاست و عرض کرد: پس ما در بهشت درختان زیادی داریم؟ حضرت فرمود: آری، ولی بترسید از اینکه آتشی به سوی آنها بفرستید و همه را بسوزانید.^۱ و همچنین در روایت آمده است: روز قیامت اقوامی خواهند آمد که به اندازه کوه تِه‌امه مگه حسنه دارند اما فرمان می‌رسد که آنان را به جهنم ببرند! پرسیدند: یا رسول الله، آیا آنها اهل نمازند؟ فرمود: آری، اما از نماز می‌خواندند و روزه می‌گرفتند و پاره‌ای از شب را به عبادت مشغول بودند، لیکن هرگاه بر اینان چیزی از دنیا پیدا می‌شد خود را بر آن می‌افکندند (یعنی رعایت جهت حرام را نمی‌کردند).^۲

در این مقال، جای معرفی کامل این شخصیت بزرگ و آثار ارزنده او نیست و لازم است درباره شیخ صدوق کتاب مفصلی فراهم آید تا تمام ابعاد شخصیت و زندگی پرفراز و نشیب ایشان مورد بررسی و تحلیل قرار گیرد. البته چند کتاب و مقاله ارزنده درباره شیخ صدوق به نگارش در آمده است که قابل تقدیر است ولی هنوز آنطور که شاید و باید حق آن بزرگوار ادا نشده است.

صادق حسن زاده / بهار ۱۳۸۲